

Feuer Mária: Sárkánymese

„A békés tudás bölcsessége
ezerszeres csodákra képes.”

Feuer Mária Sárkánymeséje a könyvesboltokban, ha egyáltalán kapható, a kisgyerekeknek szóló irodalom között szerepel annak ellenére, hogy nem a gyerekeknek szól; bár mondat-szövése meseszerű, pátosza varázslatos, világa csodálatos.

Én véletlenül figyeltem fel rá. Megragadtam a díszes kivitel, a lenyűgöző illusztráció. Hazavittem, és még aznap este elolvastam. Bevallom, egy kicsit elfáradtam. A szimbólumok sokasága, a keleti-nyugati kultúra ötvözése, a kifejezések pazarló gazdagsága lenyűgözött, de ki is merített.

A Sárkánymese nem egy-éjszakai olvasmány. Egyszeri elolvasása után a zsúfolt anyagból alig rögzül egy-egy gondolat. Ilyenkor úgy érzi magát az olvasó, mintha egy kiállítás képeiből csak néhány miniatűr maradna meg az emlékezetében. Ezért oldalanként, sőt inkább soronként kell befogadnia, gondolatait külön-külön ízlelgetnie. Ha így olvassuk a könyvet, akkor minden pillanatban meglepetésben lesz részünk: szimbolikus képek sokasága vár majd megfejtésünkre.

Feuer Mária titka: a mese által beavat és a spirituális felemelkedés világába vezet. Bárhol kinyithatjuk a könyvet, és nézegethetjük a képeket, akárhol beleolvashatunk, mindig ugyanazt az eredményt érjük el: elménket áthatja valami emlékezés, valami csoda; rejtett titok, ami az író titkos műhelyéből árad. Lexikonok, szótárak nélkül megértjük szimbólumait. Nem az értelmünkre, sokkal inkább a lelkünkre hat. Felőtt létünk ellenére újra részesei vagyunk annak a csodának, ami gyermeki világunkat jellemezte. Sárkánnyal együtt megtapasztaljuk a Föld, a Tűz, a Víz és a Levegő lényegét. Az anyagi világot a hátunk mögött hagyva közelítünk a szellemi szférához, oda, ahol a test már nem érzi a súlyát, hátrahagyva terheit átadja magát a nyugodt békének.

A könyv szerkezetileg a hét nap köré épül, s azt megtoldja még kettővel, az első előtti és az utolsó utáni nappal. Az ősi kultúrák elemei lépten-nyomon megjelennek.

Boholca királynő palotájában, annak kertjében, a tizenkét szirmú virág hófehér tojásában, az első előtti napon életre kel Sárkány. „Sárkány 7 napot és 7 éjszakát töltött Boholca királynőnél, mert ennyi időre volt szüksége ahhoz, hogy felnőjön.” Itt találkozott Boholca királynőn kívül Vigandával, a könnyű sors tündérével és Gandagával, a nehéz sors hírnökével. Az első napon, a Föld-Sárkány Napján az Erő Terméből lezuhant, és egy föld alatti barlangba jutott. Találkozott Hangyával. „Örült neki, hogy nincs egyedül. – Te itt laksz? – kérdezte Sárkány. – Igen. Itt is lehet élni. – De nem nekem! – csattant fel Sárkány. – Ki akarok innen menni! – Azt javasolnám, először nézz körül ide lent.” A kijáratot keresve találkozott Kígyóval, Denevérrrel, Bogárral, Hallal, Békával, Növénnyel, Tóval, és Kővel.

A második napon, a Víz-Sárkány Napján, a Bizalom

Terméből egy mélységesen mély kút fenekére zuhant. „Szerette volna megosztani valakivel bánatát és kétségeit, de hiába meresztgette bármerre is a szemét, teljesen egyedül volt. (...) Szörnyű elkeseredés lett úrrá rajta. Úgy érezte, minden és mindenki elhagyta őt. Ebben a teljes és csendes magányban Sárkány először rémesen sajnálni kezdte magát.” Rájött, hogy segítségre szorul. Elefánt ormányán felkapaszkodott, és újra a Bizalom Termében volt.

A harmadik napon, a Tűz-Sárkány Napján, a Bátorság Termében Sárkány „tanácstalanul álldogált. Szerette volna, ha valaki megmondja neki, hogy most mit kell tennie. (...) A benne lakozó óriási erő és a megszerzett bizalom arra készítette, hogy lassan elinduljon a tűz felé. (...) A tűz ott lobogott előtte, ő folyton közeledett feléje, de nem jutott oda. (...) Lassan rájött, hogy így soha nem fogja elérni a célt. (...) Úgy érezte, mintha ismét verembe esett volna.” Így találkozott Fény nélkülivel. Sárkány „a hosszú harc ellenére sehol sem sérült meg. (...) Szabad volt. (...) Ebben a pillanatban ismét a Bátorság Termében állt...”

A negyedik napon, a Levegő-Sárkány Napján, a Szeretet Termében, „Sárkány maga sem tudta, hogy miért, elfogódva álldogált. Felelősségérzet járta át. (...) Én a levegőt keresem – szólalt meg halkán a Sárkány. – Anélkül nem lehet élni. (...) Azt hiszem, az a levegő most is itt van, ahogy a fontos dolgaink mindig velünk vannak. De néha előfordul, hogy mégsem találjuk, akkor okoskodni kezdünk, mindenféle kívánságaink támadnak, és azzal sok mindent elrontunk.”

Az ötödik napon, a Hang-Sárkány Napján Sárkány a Felelősség Termébe érkezett. „Ereje teljében volt és bizakodott. A félelem legkisebb szikráját sem lehetett felfedezni benne. Szíve csordultig volt a világ iránti szeretettel. (...) Énekelt is hozzá. (...) Dalolás közben ... sorra megjelennek azok a dolgok és a lények, akikről a strófák szóltak.”

A hatodik napon, a Fény-Sárkány Napján Sárkány „egy hatalmas várszerű építményt pillantott meg. (...) Talán ez a világ legerősebb épülete – gondolta. (...) Elindult. (...) Egy teremtett lélekkel sem találkozott. Minden helyiség teljesen üres volt. (...) Ebből elég – gondolta. – De hogyan jutok ki innen? Ezt tudnom kellene. Várt. Nem történt semmi. (...) Már nem látott semmit, mert elengedte a Látványt. Már nem érzett semmit, mert elengedte az Érzést. Már nem gondolt semmit, mert elengedte a Gondolatot. (...) Végtelenül szabad volt. Mély hála járta át. Még mindig a Bölcsesség Termében volt.”

A hetedik napon, az Ég-Sárkány Napján, az Önzetlenség Termében volt Sárkány. „A gondolatnál sebesebben az Erő várába jutott... (...) Látta a világban megnyilvánuló bizalom alakzatait... (...) Látta a világban megnyilvánuló gondolatokat... (...) A Sárkány most elhatározásra jutott. (...) A Gazdagság Barlangjából ... felszínre hozta a kincseket, s minden egyes darabot átnyújtott oda, ahol arra a legnagyobb szükség volt (...). A gondolatnál sebesebben a Hatalom Kertjébe jutott (...). Megkülönböztette a vak önzést és a tisztán látó bölcsességet. (...) Látta a szabadság születését. (...) Sárkány tudta, hogy feladatát végrehajtotta. Tettét nem kísérte sem érzés, sem gondolat, sem vágy, sem akarat.”

Az Utolsó Utáni Napon Sárkány rájött arra, hogy - miután legyőzött minden akadályt - megismerte a legfontosabbat,

önmagát. Tudta, hogy az erő végtelen és kiapadhatatlan, de az ő erői viszont végesek. Ezért jobban teszi, ha vigyáz rájuk és megfelelően használja azokat. "Az egészséges erő csodákra képes. (...) Önmagunk lebecsülése felborítja érzelmeinket, és kegyetlenné tesz." - mondta Boholca királynő. "Ez emlékeztet engem arra, hogy kockázatvállalás nélkül gyenge és másokkal összetéveszthető vagyok - mondta Sárkány. Nehézségünk okozói nagy jószolgálatot tesznek nekünk. Ezért tiszteletünk övezi őket - válaszolta Boholca királynő. (...) Ez emlékeztet engem arra, hogy a megbocsátás és együttérzés nélkül örök

magányra vagyok ítélve - szólalt meg Sárkány. A szívünkön túlsorduló szeretet a szellem kapuját nyitja meg - válaszolta Boholca királynő. Ez emlékeztet engem arra, hogy ha az ismeretek birtokában helyesen fejezem ki magam, akkor helyesen döntök és a helyes utat választom - szólott Sárkány. A szó maga a tett. Ez a teremtés - válaszolta Boholca királynő."

Még sok bölcsesség hangzott el az utolsó utáni napon, egészen addig, amíg a Nap nyugovóra nem tért, és amíg az égen meg nem jelentek a csillagok.

Kiss Anna

Elmulasztott lehetőség

*Mélyen őrzött titkok
magyar filmdráma*

A 35. Magyar Filmszemle díjnyertes alkotása (2003)

Rendezte: Böszörményi Zsuzsa

A díjeső ellenére nem ez volt az a film, amire vártam. Ez az alkotás ugyanis nem ad többet azoknál a közhelyeknél, amiket ma az intézetbe adás és a külföldi örökbeadások körülményeiről sejtetni engednek a félnyilvánosan kezelt esetek. (Abból szerintem még nem lesz jó film, hogy az ismert recept szerint: vegyünk egy intézetis lányt, aki várandós, lemondani készül gyerekeről, keresi a vérszerinti szüleit, tegyük hozzá egy külföldi örökbefogadni kívánó házaspárt és egy gyerekkereskedőt, stb. A nagyjátékfilmhez ez kevés, a dokumentumfilmhez meg más kell.) A film pont ugyanolyan elnagyolt és ködös, mint az a világ, amit a nem-beavatottak ismerni vélnek. A beavatottak pedig abból élnek, hogy tevékenységüket – meglátásom szerint egyáltalán nem jótékony - homály fedi. Nem azt vártam tehát, hogy egy elementáris erejű, sikeres tényfeltárással alapozott, már-már dokumentarista filmet lássak (noha a rendező neve vagy maga a problémakör ezt is garantálhatta volna), de azt mindenképpen joggal igényeltem, akár mint egyszerű néző, akár mint szakmabeli, hogy megérintsen a mozi. Egy ilyen témában ez nem lehetne másképp! És itt természetesen meg kell állnunk egy pillanatra. Elidőznék azzal, hogy megfejtsem: kiknek készült ez a film és miről is szól(na). Mert ha egyszerű mozilátogatóknak kívánt feltárni és bemutatni egy rejtélyes családi történetet, amely tragédiák és kényszerűen rossz döntések (tini terhesség két változatban - kórházban hagyott és intézetben nevelkedett gyermek, aki ismétli anyját: várandósan az újvilágba indul, hogy örökbeadja babáját) sorozatával halad és mutat előre, nos akkor az a baj vele, hogy túlságosan kidolgozatlan, és előre kiszámítható dramaturgiára épít. Ugyanakkor nem értünk meg ebből az egészből semmit. Nem történnek meg a dolgok.

Nem élnek a jellemeik. Nincsenek mélységek és nincs repülés. Szinte minden rá van bízva a laikus nézőre, akik közül bizonyára elenyésző azoknak a száma, akik közelről nézhetnek végig ehhez hasonló igaz történetet, tehát fel sem mérhetik a

filmes valóságot. Ami jelen esetben igencsak hamiskás, következképp megtévesztő lehet.

Ha szakmabelieknek akarna „üzenni” – akkor ez így nemcsak hogy hiteltelen, hanem bosszantóan naiv is. Pedig a téma csak úgy ontja a lehetőségeket: a három hónapos várandós intézetis lányt éppen „elengedi” a gyermekvédelem, kifizeti a 640 000 forintját, és indulhat bele az életbe. Irma – hősünk – bele is vág a sűrűjébe: babájának óceánparti, delfines álomvilágban élő örökbefogadót képzel, kapcsolatba kerül egy titokzatos közvetítővel, aki elrendezi a külföldi szülés és örökbefogadás körülményeit, és megszervezi azt is, hogy addig „vigyázzanak” rá. Mindeközben Irmát az érdekli, ki és hol lehet az ő vérszerinti mamája, akinek léte röviddel az intézet elhagyása után, egy véletlen (?) folytán derül ki: Irma nyakába még a kórházban egy hatalmas amulettet akasztottak, amelynek hátlapja mögött fénykép lapul. Titkos emlék a mamától. A hátlap és egyéb titkok kifejtője Józsi, aki társul szegődik a lányhoz, és kitartóan próbálja ráébreszteni helyzetére. Végül Irma nyomokra bukkan, kutatja anyját, akiről kiderül, hogy tizenhárom évesen egy cigány fiútól esett teherbe, és a szülést követően eltűnt családja életéből. Kanadáig menekült apja és a társadalom rosszallása elől, sőt véletlenül pont abban a városban él, ahová Irma készül babáját otthagyni.

Az örökbeadás kényszerébe sodródott lányt mindennél jobban izgatja, hogy egyszer láthassa anyját. Egy bingomán, szerencsétlen asszonyt talál, aki védekezik és ígéretet, és persze saját magáért sem képes felelősséget vállalni. Ahhoz képest, hogy csak látni akarta, Irma neki támad és vádolja. Aztán hazaszökik – babával a hasában – Józsihoz, hogy másként tegyen mindent.

A film sajnos végig csak illusztráció marad, vázlat egy megfoghatatlanul bonyolultnak tűnő témára. Csak érzi az ember, hogy mi mindenről is szólhatna. Ígéretes, de elmulasztott lehetőség.

Az a magyar film, amire én – gondolom nem egymagamban – várok, egészen másként ragadná meg ezt a nagyon érzékeny, nagyon szerteágazó és mégis pontosan megmutatható jelenséghalmazt: a magunkkal cipelt ártó titkokat, a hazugságokat, a kiszolgáltatottságot, az identitás- és anyakeresést – és mindazt a lélektani történést, amit egy gyerekről való lemondás és az örökbeadás-fogadás jelent.

Addig pedig valószínűleg még többször végigsírom Mike Leigh: Titkok és hazugságok című, azonos tárgyú filmjét.

Gy.É.